



Iisalmen kaupunki

# ESIOPETUKSEN opiskeluhooltosuunnitelma

2023

## Sisällys

<b>1. Johdanto .....</b>	<b>2</b>
<b>2. Esiopetuksen opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut .....</b>	<b>3</b>
<b>3. Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat .....</b>	<b>5</b>
3.1 Opiskeluhoollon ohjausryhmät .....	6
3.2 Muu yhteisöllinen työ hyvinvoinnin edistämiseksi .....	8
3.3 Yhteisöllisen opiskeluhoollon painopisteet .....	9
<b>4. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen .....</b>	<b>10</b>
4.1 Lapsen ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin .....	10
4.2 Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen .....	11
4.3 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys .....	11
4.4 Lapsen sairauden vaatiman hoidon ja erityisruokavalion järjestäminen .....	12
<b>5. Yhteistyön järjestäminen lasten ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa työskentelevien ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa .....</b>	<b>13</b>
5.1 Lasten, huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opiskeluhoitosuunnitelman laatimisessa ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamisessa .....	13
5.2 Esiopetuksen ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä 14	
5.3 Opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä .....	14
5.4 Yhteistyö esiopetuksen ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa .....	16
5.5 Opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen lapsille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille .....	17
<b>6. Suunnitelmat lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma</b>	<b>18</b>
<b>7. Opiskeluhoitoa ohjaavat keskeisimmät lait.....</b>	<b>19</b>
<b>8. Liitteet .....</b>	<b>20</b>

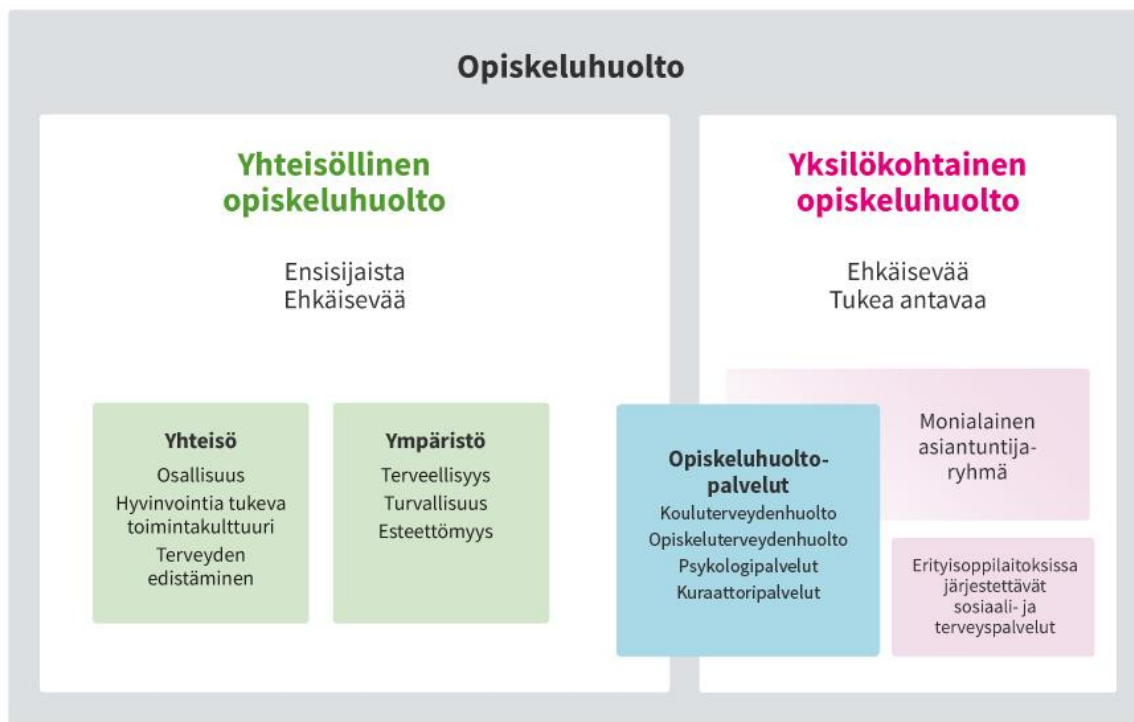
## 1. Johdanto

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetuksessa. Lapsella on oikeus saada maksutta opiskeluhoito, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhoitotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelman lähtökohtana on Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013). Opiskeluhoitosuunnitelman tekemisestä määrätään Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa ja tämä lisälmen kaupungin esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma korvaa opiskeluhoitolumun paikallisessa esiopetussuunnitelmassa. Opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta käsitettä lapsi ja oppilaitoksesta nimitystä esiopetus tai esiopetusyksikkö. Perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto käytetään ilmaisua opiskeluhoito.

Opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan opiskeluhuollon kokonaistarve ja opiskeluhoitopalvelut. Lisäksi opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon käytänteet sekä yhteistyön käytännöt lasten ja huoltajien kanssa. Opiskeluhoitosuunnitelma sisältää esiopetuksen yhteisten toimintatapojen ohjeistuksen, lisäksi yksiköt voivat halutessaan tarkentaa omia toimintatapojaan, jotka voidaan tarkemmin kuvata yksikön lukuvuosisuunnitelmassa. Esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista arvioidaan ja seurataan esiopetuksen opiskeluhoitoryhmässä. Opiskeluhoitosuunnitelma päivitetään aina syksyisin alkanutta lukuvuotta varten.

Opiskeluhoitoa toteutetaan esiopetuksen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä lasten ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoito jakautuu yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon (kuvio 1). Yhteisöllinen opiskeluhoito on ennalta ehkäisevää ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhoitoa esiopetuksessa. Se on kaikkien esiopetuksessa työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi lapsilla on oikeus opiskeluhoitopalveluihin, joita ovat ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut.



Kuvio 1. Opiskeluhoollon kokonaisuus (lähde: THL)

## 2. Esiopetuksen opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhooltopalvelut

Opiskeluhoollon kokonaistarvetta arvioidaan opiskeluhoollon toimijoiden kesken. Kokonaistarpeen arviointi edistää käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhooltotyöhön sekä opiskeluhoollon yhteistyöhön.

lissalnessa opiskeluhoollon palveluiden järjestämisestä ja sen edellyttämästä työn- ja vastuunjaosta sekä palveluiden toteuttamisessa tarvittavasta yhteistyöstä vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialue. Opiskeluhoollon palvelut kohdennetaan yksittäisiin oppilaisiin, esiopetusyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhoollon kehittämiseen ja seurantaan.

**Varhaiserityiskasvatuksen kehittämistyöryhmä (VEK)** kerää keväisin tiedon tulevan kauden esioppilaisista ja heidän tuen tarpeistaan ja suunnittelee rakenteelliset tukitoimet esiopetusryhmiin.

**Esiopetuksen opiskeluhooltoryhmä** arvioi koottujen sekä muiden esille tuotujen tietojen avulla opiskeluhoollon kokonaistarvetta. Tiedot kirjataan liitteenä olevaan taulukkoon (liite 1), josta ilmenee myös opiskeluhoollon palveluiden tarve henkilötöyvuosina. Arviossa huomioidaan esiopetusyksiköiden

määrä, esiopetuksen lapsimäärä, toimintaympäristön erityispiirteet sekä esimerkiksi tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien sekä maahanmuuttotastaisten lasten lukumäärät ja osuudet. Liite arkistoidaan kaupungin asian- ja dokumenttien hallintaohjelmaan liitan. Opiskeluhuollon tarvetta seurataan pitkin vuotta varhaiserityiskasvatuksen kehittämistyöryhmässä, jossa varhaiskasvatuksen erityisopettajat tuovat tarvittaessa tiedon muutokset eri esiopetusyksiköiden tarpeissa. Tarvittaessa esiopetusryhmiin suunnataan lisäresurssia esimerkiksi erityisavustajien tukea.

Toimintakaudella 2023–2024 lisäalnessa esiopetuksessa on yhteensä 200 lasta. Esiopetusryhmät ovat Päiväkoti Simpukassa, Kirkkopuiston Montessori päiväkodissa ja Paloisten päiväkodissa. Lisäksi koulujen yhteydessä on kokopäiväisiä esiopetusryhmiä Kauppi-Heikin, Kangaslammin, Edvin Laineen, Kilpijärven ja Mansikkaniemen kouluissa. Yksityisistä päiväkodeista esiopetusta tarjotaan Päiväkoti Tuikkeessa, Päiväkoti PikkuKengurun kodissa, Päiväkoti Ruskolinnassa, Pilke musiikkipäiväkoti Vipinässä sekä Touhula Kangaslammin päiväkodissa.

Esiopetusta tarjoavat yksiköt voivat vaihdella vuosittain. Lisälmen kaupungin esiopetus kuuluu hallinnollisesti varhaiskasvatukseen.

Esiopetusta tarjotaan kaikissa yksiköissä klo 8–12. Varsinaisen esiopetuksen lisäksi suuri osa esioppilaista osallistuu täydentävään varhaiskasvatukseen, jota annetaan kaikissa esiopetuspaikoissa. Esiopetuspaikat ovat toimintaympäristöinä erilaisia ja opiskeluhollossa huomioidaan toimintaympäristöjen erityispiirteet. Päiväkoti Simpukassa ja Paloisten päiväkodissa tarjotaan esiopetusta jatkettuja aukioloaikoja tarvitseville lapsille. Kirkkopuiston Montessori päiväkodissa toimitaan Montessori-pedagogiikan mukaisesti. Koulujen esiopetuksessa toimitaan tiiviissä yhteistyössä alkuopetuksen kanssa. Yksityiset päiväkodit ovat erikokoisia yksiköitä ja niillä voi olla omat erityispiirteensä toiminnassa.

lisäalnessa esi- ja alkuopetuksen yhteistyö on nimeltään VIRTAtoimintaa. Yhteistyö on joko kouluissa toteuttavaa joustavaa esi- ja alkuopetusta tai toimintaa, jossa erillään toimivat päiväkodin esiopetusryhmä ja koulun alkuopetus tekevät säännöllistä yhteistyötä eli toimivat yhteistoimintamallin mukaisesti.

Esiopetuksessa oleville lapsille kuuluu neuvolan terveydenhuollon palvelut ja opiskeluhollossa kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhollossa toimijat ovat Pohjois-Savon hyvinvointialueen työntekijöitä. Varhaiskasvatuksen omista työntekijöistä varhaiskasvatuksen erityisopettajat (veo:t) ovat tärkeä linkki varhaiskasvatuksen ja opiskeluhollossa muiden toimijoiden välillä.

**Psykologin** keskeisiin työtehtäviin kuuluu lasten vahvuuksien ja oppimisvaikeuksien arviointi, tunne-elämään kuuluvat arvioinnit, suositukset käytettävistä opetusmuodoista ja tarvittavien

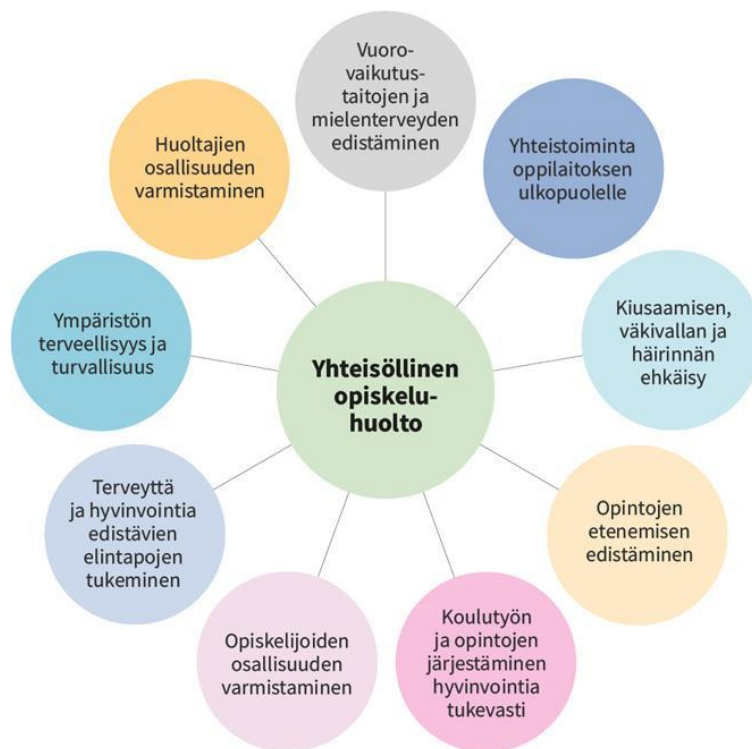
jatkohoitosuositusten tekeminen. Pohjois-Savon hyvinvointialueella psykologipalveluita on tarvittaessa hankittu ostopalveluna.

**Kuraattori** on kouluissa työskentelevä sosiaali-alan asiantuntija. Hän auttaa lapsia ja oppilaita, joilla on vaikeuksia koulunkäynnissä tai ihmissuhteissaan tai omaan kasvuunsa ja kehitykseensä liittyviä ongelmia tai pulmatilanteita. Kuraattorin tehtäväkuvaan kuuluu koko yhteisön hyvinvoinnin ja toiminnan tukeminen sekä kotien ja koulun yhteistyön tukeminen. Esiopetuksen osalta kuraattorityö painottuu kouluun siirtymisen nivelvaiheeseen ja siihen valmistautumiseen kevätkaudella. Tavoitteena on järjestää kuraattorien palveluja myös päiväkotien yhteydessä oleviin esiopetusryhmiin.

**Terveydenhoitajan** tehtäviin koulussa kuuluvat lasten ja oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä oppimisen edistäminen ja tukeminen, kasvun ja kehityksen seuraaminen, määrääikaisten ja laajojen terveystarkastusten järjestäminen ja toteuttaminen sekä tarvittaessa tarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen, perheen hyvinvoinnin selvittely ja vanhempien tukeminen, lapsikohtainen yhteistyö vanhempien ja opettajien kanssa, rokotuksista huolehtiminen ja terveysneuvonta. Terveydenhoitajat tekevät lapsen yksilöllisen tarpeen mukaista yhteistyötä muiden opiskeluhoollon toimijoiden sekä esiopetuksen ulkopuolisten palvelujen kanssa. Terveydenhoitajien mitoituksella vastaa lisäalassa terveydenhuollon suosituksia. Esiopetusikäisten lasten tarkastukset tehdään vielä lastenneuvolan järjestämänä esiopetusvuoden aikana, muuten lakisääteiset terveystarkastukset järjestetään kouluissa kouluterveydenhoitajan toimesta.

### 3. Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisen opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintaa, jossa seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Esiopetuksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista.



Kuvio 2. Yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön sisältöalueita (lähde: THL)

### 3.1 Opiskeluhuollon työryhmät

Iisalmen kaupunki opetuksen järjestäjänä on nimennyt **opiskeluhuollon ohjausryhmän**. Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koko kaupungin opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Moniammatillista ryhmää johtaa kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja ja ryhmässä on mukana myös esiopetuksen edustus.

**Esiopetuksen opiskeluhuoltoryhmään** kuuluvat varhaiskasvatusjohtaja, varhaiskasvatuksen toimintayksiköiden johtajat sekä esiopettajien edustajat eteläisen ja pohjoisen päiväkotihoidon toimintayksiköistä, yksityisestä varhaiskasvatuksesta sekä koulujen esiopetusryhmistä etelän ja pohjoisen alueelta. Lisäksi opiskeluhuoltoryhmään kuuluu varhaiskasvatuksen erityisopettajien edustus ja hyvinvointialueen opiskeluhuollon toimijoita. Muina kutsuttuina ryhmän jäseninä voivat olla huoltajat, järjestöedustajat, seurakunta, poliisi, pakolaisohjaajat sekä muut asiantuntijajäsenet tarpeen mukaan. Opiskeluhuoltoryhmää johtaa esiopetuksen toimintayksikön johtaja. Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa ja sen tehtävänä on kehittää koko kaupungin osalta esiopetuksen opiskeluhuoltoa ja sen käytänteitä. Ryhmä seuraa ja arvioi opiskeluhuollon kokonaistarvetta ja palvelujen riittävyyttä sekä muuten toiminnan toteutumista. Lisäksi opiskeluhuoltoryhmä arvioi ja seuraa esiopetuksen opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista sekä päivittää suunnitelman aina

syksyisin. Opiskeluhoitoryhmä määrittelee asiakaspalautteiden ja muun arviointitiedon perusteella yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämistarpeet eli painopisteet kullekin toimintakaudelle.

**Yksikkökohtaiset opiskeluhoitoryhmät** vastaavat kouluissa ja päiväkodeissa esiopetuksen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Kun esiopetus järjestetään koulun yhteydessä, esiopetuksen opiskeluhoitoryhmä toimii yhdessä koulun opiskeluhoollon kanssa. Koulujen opiskeluhoitoryhmien toiminnasta vastaa koulun rehtori. Varhaiskasvatusyksiköissä toimivien esiopetusryhmien opiskeluhoitoryhmät kokoontuvat alueittain (etelä ja pohjoinen) ja ryhmien toiminnasta vastaavat toimintayksijöiden johtajat. Yksityisessä varhaiskasvatuksessa opiskeluhoitoryhmät voidaan muodostaa yksiköittäin tai yhteistyössä eri yksiköiden kesken.

Yksikkökohtaisen opiskeluhoitoryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen. Keskeistä ovat sellaiset keinot, jotka tukevat osallisuutta ja myönteistä vuorovaikutusta ja tunneilmapiiriä yksikössä. Yhteisöllisen opiskeluhoollon tärkeitä tehtäviä ovat myönteisen ryhmädynamiikan tukeminen, hyvän ryhmähengen edistäminen ja varhainen puuttuminen kielteisiin ilmiöihin kuten kiusaamiseen. Yksikkökohtaisen opiskeluhoitoryhmän toimintaan eivät sisälly yksittäisiä lapsia koskevat asiat, vaan ne käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä, yksilökohtaisessa opiskeluhoitoryhmässä.

Yksikkökohtaiselle esiopetuksen opiskeluhoitoryhmälle kuuluvat mm. seuraavat tehtävät:

- voimassa oleviin opiskeluhoolto- ja kriisisuunnitelmiin tutustuminen
- kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy ja niihin puuttumisen toimintatavoista sopiminen, kiusaamisen ehkäisysuunnitelman laatiminen
- vertaistoiminnan edistäminen ja seuranta
- yhteisöllisyyden tukeminen
- tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen
- hyvinvointia lisäävän toiminnan suunnittelu
- lasten ja huoltajien osallisuuden edistäminen
- oppilaiden ja lasten hyvinvointia koskevan tiedon keruu, käsittely ja reagointi
- esiopetusympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja tarkistaminen
- yksikön opiskeluhooltotoiminnan kehittäminen ja arviointi.



Yhteisöllisessä opiskeluhollossa jokaisella kolmella opiskeluhoitoryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki opiskeluhoitoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi ikäryhmälle suunnattuja terveydenhoitopalveluja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan, kun käsiteltävä asia edellyttää. Opiskeluhoitoryhmä voi tarvittaessa kuulla myös muita asiantuntijoita.

### 3.2 Muu yhteisöllinen työ hyvinvoinnin edistämiseksi

Opiskeluhoitoryhmien lisäksi yhteisöllistä kehitystyötä tehdään muissa monialaisissa työryhmissä, joissa seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä edistetään mielenterveyttä, oppimista ja ehkäistään syrjäytymistä. Lisämessä tavoitteena on sivistys-, terveys- ja sosiaalitoimialojen vahva yhteistyö ja yhteisen toiminnan kehittäminen hallinnon rajat ylittäen. Lisämessä kokoontuu noin neljä kertaa vuodessa yhteinen **yhteistyöryhmä** lisälmen kaupungin ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen johtavien toimijoiden kanssa. Yhteistyöryhmä ylläpitää yhteistä kehitystyötä ja keskustelua hyvinvoinnin edistämisestä lisälmen esi- ja perusopetuksessa.

Varhaiskasvatus ja esiopetus on edustettuna myös **Kohtaamisen tuki -työryhmässä (KOHTU)**, johon kuuluvat lisäksi edustajat Pohjois-Savon hyvinvointialueesta, Perheentalo -yhteistyöstä, seurakunnan lapsityöstä ja perusopetuksessa. Työryhmän tavoitteena on saada iisalmelaisten lapsiperheiden arkeen monitoimijainen työskentelymalli, mikä ohjaa lapsi- ja perhelähtöisyyteen, vahvistaa osallisuutta, yhteensovittaa palveluja sekä auttaa palvelutarpeen tunnistamisessa ja arvioinnissa. Tavoitteena on arjessa tapahtuva nopea tuki. Yhteensovittavan johtajuuden avulla kehitetään muun muassa yhteisiä menetelmiä perheiden kanssa toimimiseen.

**Varhaiserityiskasvatuksen kehittämistyöryhmä (VEK)** kehittää kaupungin varhaiserityiskasvatuksen käytänteitä ja linjaa tuen järjestämisen periaatteita. Työryhmään kuuluvat varhaiskasvatuksen erityisopettajat, varhaiskasvatusjohtaja, perhepäivähoidonohjaaja, palveluohjaaja ja edustajat sekä kunnallisesta että yksityisestä varhaiskasvatuksesta.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on käytössä **Yhdessä aika -yhteistyömalli**. Yhdessä aika on monitoimijainen yhteistyömalli, jossa eri toimijat kokoontuvat yhdessä perheen kanssa keskustelemaan perheen tilanteesta. Yhdessä ajassa keskeistä on ammatillisen asiantuntemuksen ja voimavarojen yhdistäminen lasten, nuorten ja perheiden kokonaisvaltaiseksi auttamiseksi. Yhdessä aika tarjoaa perhekeskusverkoston ammattilaisille rakenteen yhteistä työtä ja yhteisiä asiakkaita varten. Yhdessä tekemiselle tavoitellaan perheiden parasta, lisätään asiakasosallisuutta ja panostetaan

varhaiseen ja ennaltaehkäisevään tukeen. Yhdessä ajalle ammattilainen kutsuu asiakasperheen suostumuksella kussakin tilanteessa kaikki tarpeelliset lapsen ja perheen kanssa toimijat.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on laadittu yhteistyössä Ylä-Savon kuntien kanssa **Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022–2025**, jonka avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä kunnassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma laaditaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Lisäksi Iisalmen kaupunki on laatinut **hyvinvointikertomuksen vuosille 2022–2025**, joka on tiedolla johtamisen työkalu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitteluun, seurantaan, raportointiin ja arviointiin. Nämä suunnitelmat kuvaavat hyvinvoinnin tilaa, tavoitteita ja suunniteltuja toimia lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

### 3.3 Yhteisöllisen opiskeluhuollon painopisteet

Iisalmen esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhuollon painopisteet lukuvuodelle 2023–2024 ovat:

#### 1. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen:

Esiopetusyksiköissä kiinnitetään huomio osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Lähtökohtana on, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus osallistua, tulla kuulluksi ja vaikuttaa yksikön kehittämiseen ja heitä koskevaan päätöksentekoon yksikössä. Koulujen yhteydessä olevat esioppilaat pääsevät osallistumaan koulujen oppilaskuntien toimintaan. Myös huoltajia osallistetaan arjen toimintojen suunnitteluun esimerkiksi vanhempainilloissa ja vanhempainyhdistysten kautta. Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kehitetään myös esi- ja alkuopetuksen yhteistyön eli VIRTAtoiminnan avulla.

#### 2. Kiusaamisen ehkäiseminen:

Kevään 2023 asiakaskyselyssä nousi esille lasten kokemana ikävänä asiana kiusaaminen. Opiskeluhuollon tehtävänä on huolehtia kaikkien lasten terveydestä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista sekä kiusaamisen ehkäisystä. Iisalmissa otetaan käyttöön uusi kiusaamisen ehkäisyn toimintasuunnitelma. Syksystä 2023 alkaen suunnitelma laaditaan kaikissa esiopetusyksiköissä. Suunnitelmassa pohditaan yhdessä lasten kanssa, miten kiusaamistilanteita voidaan ennaltaehkäistä, mikä on kiusaamista sekä miten siihen puututaan. Yksiköissä kiinnitetään huomiota lasten keskinäisiin vertaissuhteisiin, itsesäätely-, vuorovaikutus- ja tunnetaitoihin sekä niiden tukemiseen.

## 4. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan ikäryhmälle tarkoitettuja neuvolapalveluja, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä lasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa seurataan ja edistetään lapsen kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu esiopetuksessa huoltajan suostumukseen. Lapsen osallisuus ja toivomukset otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

### 4.1 Lapsen ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin

Kun lapsen oppimisesta tai hyvinvoinnista herää huoli, työntekijällä on oikeus ja velvollisuus ottaa asia puheeksi lapsen ja huoltajan kanssa. Ensin arvioidaan, onko kyseessä pedagogisen tuen tarve vai opiskeluhuollollinen huoli. Jos lapsella on pedagogisen tuen tarvetta, tukea voidaan antaa kolmiportaisen tuen keinoin. Tarkemmin oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tuen järjestelyistä voi lukea lisälmen perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tuen käsikirjasta: [Tuen käsikirja \(iisalmi.fi\)](https://www.iisalmi.fi/tuen-kasikirja).

Jos huoli on opiskeluhuollollinen esim. sosiaaliin suhteisiin liittyvä, arvioidaan ensin, voidaanko tilannetta auttaa yhteisöllisen opiskeluhuollon keinoin. Mikäli lapsi tarvitsee terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin tukea, ohjataan lapsi ja huoltaja näiden palvelujen piiriin. Joskus tarvitaan monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon tuen järjestämiseksi. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan palvelut on järjestettävä seitsemän arkipäivän kuluessa yhteydenotosta, kiireellisissä tilanteissa samana tai seuraavana työpäivänä.

Yksilökohtainen opiskeluhoito pohjautuu aina huoltajan kirjalliseen suostumukseen (liite 2).

## 4.2 Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen

Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Monialainen ryhmä kootaan aina tapauskohtaisesti ja ryhmän kokoontumisesta laaditaan opiskeluhoitokertomus. Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen lapsen tai lapsiryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi.

Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmään voi tapauskohtaisesti kuulua esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, kuraattori, neuvolan terveydenhoitaja, sosiaalityöntekijä, psykologi ja/tai päiväkodin johtaja. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai lapsen läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää huoltajan suostumusta. Huoltajan kanssa sovitaan kirjallisesti siitä, ketkä esioppilaan asiaa käsiteltäessä ovat paikalla ja miten moniammatillinen opiskeluhoitotyö oppilaan asiassa toteutetaan (liite 2).

Opiskeluhoitoryhmän jäsenillä sekä opettajilla on oikeus nimettömästi konsultoida tarpeelliseksi katsomiaan asiantuntijoita opiskeluhoollollisissa asioissa.

## 4.3 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys

Esioppilaan koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus, joka on salassa pidettävä asiakirja. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Opiskeluhoitokertomuksen tulee sisältää laissa määritellyt asiat.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet, kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset

- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteutumisesta ja seurannasta vastaavat tahot

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

lissalnessa opiskeluhuoltokertomus kirjataan Wilmaan. Kirjauksen tekee pääsääntöisesti varhaiskasvatuksen opettaja tai varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, pyydetään huoltajalta suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot voidaan toimittaa salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle

#### 4.4 Lapsen sairauden vaatiman hoidon ja erityisruokavalion järjestäminen

Jokainen lapsi, jolla on päivittäistä hoitoa vaativa perussairaus, huomioidaan esiopetuksen arjessa niin, että hänen terveytensä ei vaarannu. Yhteistyö huoltajien kanssa on erityisen tärkeää, sillä heidän vastuullaan on lapsen kokonaisvaltaisen arjen sujuvuus. Huoltajat toimivat linkkinä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välillä. Esiopetuksen henkilökunta voi tarvittaessa huoltajan suostumuksella konsultoida lapsen terveydenhoitajaa tai lääkäriä sairauteen liittyvistä asioista. Mahdollisesti lapsen tarvitsemaa lääkitystä varten tehdään esiopetuksessa lääkehoitosuunnitelma yhteistyössä huoltajien kanssa. Suunnitelman laatimisen perustana on terveydenhuollossa laadittu selvitys sairaudesta ja lääkehuollosta.

Varsinaisesta ruokavaliosta poikkeavaa ruokaa voidaan tarjota joko terveydellisistä, eettisistä tai uskonnollisista syistä. Terveydenhoitaja tai lääkäri tekee tarvittaessa terveydellisistä syistä johtuvasta erityisruokavaliosta todistuksen keittiöhenkilökunnalle.

## 5. Yhteistyön järjestäminen lasten ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa työskentelevien ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Lasten, huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Yhteistyön tavoitteina on, että esiopetus, muu varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen, lapsen kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Yhteistyöllä vahvistetaan esiopetuksen laatua sekä lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan yhdessä opetuksen järjestäjän johdolla.

Esiopetuksen henkilöstö tekee yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kanssa lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Yhteistyökumppaneita ovat mm. lastenneuvola, perheneuvola, lastensuojelu ja esikoissairaanhoido Kuopion yliopistollisessa sairaalassa. Lasten kasvun ja oppimisen tuen sekä esiopetuksen opiskeluhoollon käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään esiopetuksen opiskeluhoitoryhmässä, varhaiserityiskasvatuksen kehittämisyöryhmässä sekä muussa monialaisessa yhteistyössä.

Esiopetushenkilöstön keskinäinen yhteistyö on välttämätöntä opetuksen laadun ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnin kannalta. Sujuva yhteistyö aikuisten kesken toimii samalla esimerkkinä lapsille. Lasten yhteistyötaitojen vahvistaminen on yksi keskeisistä esiopetuksen tavoitteista. Esiopetuksessa lapsia kannustetaan ja ohjataan toimimaan ryhmän jäsenenä ja kehittämään omia yhteistyötaitojaan. Lapsia kuullaan toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin yhteydessä heille sopivalla tavalla.

### 5.1 Lasten, huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opiskeluhoitosuunnitelman laatimisessa ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamisessa

lissalmessa esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan koko kaupungin yhteisessä esiopetuksen opiskeluhoitoryhmässä. Opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä hyvinvointialueen opiskeluhoollon toimijoiden kanssa. Opiskeluhoitosuunnitelman laadintaan ja ryhmän toimintaan pyydetään mukaan myös huoltajia.

Yksikkökohtaisten opiskeluhoitoryhmien toimintaan huoltajat voivat osallistua koulujen yhteydessä olevien esiopetusryhmien osalta vanhempainyhdistyksen kautta. Myös päiväkodissa esiopetuksessa olevien huoltajien lapsia pyydetään mukaan opiskeluhoitoon. Lapset ja huoltajat voivat olla osallisena opiskeluhoitoon kehittämisessä myös palautekyselyjen ja hyvinvointikyselyjen kautta.

Yksilökohtaisen oppilashuollon osalta yhteistyö lapsen ja huoltajien kanssa aloitetaan heti huolen herätessä ja tukea suunnitellaan ja arvioidaan yhdessä heidän kanssaan. Huoltajia ja yhteistyötahoja tiedotetaan oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista erilaisilla tiedotteilla sekä muun muassa yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän tapaamisissa ja vanhempainilloissa. Lisälmen esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelma julkaistaan varhaiskasvatuksen nettisivuilla ja huoltajilla on mahdollisuus antaa palautetta ja ideoita oppilashuoltotyön kehittämiseksi.

## 5.2 Esiopetuksen ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Opiskeluhoito on kaikkien esiopetuksessa työskentelevien ja opiskelupalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Esiopetuksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista.

Toimintayksiköiden johtajat vastaavat opiskeluhoitoon lainmukaisesta toteuttamisesta esiopetusryhmissä. Samalla he huolehtivat opetuksen järjestäjän asettamien tavoitteiden ja määräyksien noudattamisesta.

Esiopetuksen opiskeluhoitoryhmä vastaa yhteisöllisen opiskeluhoitoon käytänteiden perehdyttämisestä ja tiedottamisesta muulle henkilöstölle. Jokainen yksikkö sopii erikseen opiskeluhoitosuunnitelman perehdyttämisestä opetus- ja muun henkilöstön kesken sekä yhteistyötahojen ja huoltajien tiedottamisesta. Hyvinvointialueen edustus on mukana vähintään opiskeluhoitoon kuntatasoisessa ohjausryhmässä.

## 5.3 Opiskeluhoitoon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Lain mukaan lapsilla on oikeus saada riittävä tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana on huoltajien ja esiopetuksen työntekijöiden tekemien havaintojen yhteinen tarkastelu tai aiemmin todettu tuen tarve. **Yleinen tuki** on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen

tarpeeseen ja se on huolenpitoa lapsesta päivittäisessä toiminnassa sekä hänen kasvunsa ja oppimisensa haasteisiin vastaamista. Tuki voi kohdistua lapseen, koko lapsiryhmään tai oppimisympäristöön.

Lapselle annettavan tuen tulee olla joustavaa, yksilöllisesti suunniteltua ja muuttuvaa. Yleisen tuen tukimuotoja käytetään lapsen tarpeen mukaan, mutta ne eivät ole toteutukseltaan pitkäkestoisia. Tuen tulee muodostaa jatkumo, joka tarvittaessa suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisessa yhteistyössä. Erityisesti huolehditaan tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen.

**Tehostettuun tukeen** siirrytään silloin, kun yleinen tuki ei riitä. Tehostetun tuen aikana tuki on vahvempaa ja pitkäkestoisempaa ja silloin on käytössä useampia tukimuotoja. Sen tehtävänä on ehkäistä ongelmien kasvamista, monimuotoistumista ja kasautumista. Tehostetun tuen aikana moniammatillinen yhteistyö lisääntyy.

Tehostetun tuen saaminen perustuu **pedagogiseen arvioon**. Arvion laatimisesta vastaa esiopetusryhmän varhaiskasvatuksen opettaja yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Arvion laatimisessa on mukana myös muita asiantuntijoita. Yhteistyö huoltajan ja lapsen kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Päätöksen tehostettuun tukeen siirtymisestä tekee pedagogisen arvion pohjalta toimintayksikön johtaja.

Tehostetun tuen alkaessa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa täydennetään lapsen tukeen liittyvillä ratkaisuilla. Suunnitelmaan kirjataan tuen tarpeisiin liittyvät tavoitteet, keinot tavoitteiden saavuttamiseksi, seuranta, arviointi sekä tuen edellyttämä moniammatillinen yhteistyö ja palvelut.

Tehostettu tuki arvioidaan nivelvaiheessa, ennen oppilaan siirtymistä esiopetuksesta ensimmäiselle luokalle. Lapsi voi jatkaa tehostetulla tuella tai hän voi uuteen pedagogiseen arvioon perustuen siirtyä takaisin yleiseen tukeen.

**Erityinen tuki** on lapsen kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin tuen vahvin tukimuoto, joka muodostuu erityisopetuksesta ja lapsen tarvitsemasta muusta tuesta kuten tulkitsemis- ja avustamispalveluista. Erityiseen tukeen siirrytään silloin, kun lapsen kasvun ja oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu tehostetun tuen tukimuodoilla. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä.

Erityisestä tuesta tulee tehdä hallintopäätös. Päätös pohjautuu **pedagogiseen selvitykseen** ja mahdollisiin lapsesta tehtyihin lausuntoihin, esimerkiksi psykologin tai lääkärin lausuntoon. Selvityksen laatimisesta vastaa esiopetusryhmän varhaiskasvatuksen opettaja yhteistyössä varhaiskasvatuksen



erityisopettajan, lapsen huoltajien sekä moniammatillisen asiantuntijaverkoston kanssa. Lisämessä erityisestä tuesta esiopetuksessa päättää varhaiskasvatusjohtaja. Pidennetystä oppivelvollisuudesta päättää sivistys- ja hyvinvointitoimialan johtaja. Jos lapsi tarvitsee esiopetuksen lisäksi täydentävää varhaiskasvatusta, tehdään hänelle varhaiskasvatustilain mukaisesti erillinen päätös varhaiskasvatuksessa tarvittavasta tuesta. Varhaiskasvatuksen osalta tehostetusta tuesta ja yleisen tuen tukipalveluista hallintopäätökset tekevät lisälmen kaupungin varhaiskasvatuksessa kunkin toimintayksikön johtajat. Erityisen tuen päätökset tekee varhaiskasvatusjohtaja. Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta kaikki päätökset tekee varhaiskasvatusjohtaja. Huoltajia kuullaan aina ennen hallintopäätösten tekoa ja heillä on muutoksenhakuoikeus päätöksiin.

Kaikille lapsille, joille on tehty erityisen tuen päätös, laaditaan oppimissuunnitelman sijaan **henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)**. Tämä koskee myös lapsia, joilla ei ole päätöstä pidennetystä oppivelvollisuudesta. HOJKS on erityisen tuen päätöksen suunnitelmallista toimeenpanoa ohjaava pedagoginen asiakirja. Se sisältää lapsen oppimisvalmiudet, kasvuun ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet, seurannan ja arvioinnin. HOJKS:n laadinnasta vastaavat esiopetusryhmän varhaiskasvatuksen opettajat ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja yhteistyössä huoltajien, lapsen, erityisopettajien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa.

Lapsen sairastuessa tai vaikeassa elämäntilanteessa esiopetuksen järjestäminen ja lapsen tarvitsema tuki voivat vaativat erityisjärjestelyjä. Lain (1040/2014) mukaan oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuotena lapsen on osallistuttava vuoden kestävään esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Esiopetukseen osallistuminen on velvoittavaa, muttei pakollista. Huoltajat voivat myös itse järjestää lapsen opetuksen ja kasvatuksen niin, että esiopetukselle opetussuunnitelman perusteissa (OPH 2010 ja 2014) asetetut tavoitteet saavutetaan. Esiopetus ei vaikuta lapsen oikeuteen päästä perusopetukseen. Huoltajat ilmoittavat lapsen sairauspoissaoloista sekä sopivat muista syistä johtuvista poissaoloista esiopetusyksikön kanssa. Esiopetusyksikön henkilöstö ja opiskeluhoitohenkilöstö tekee lapsen sairastuttua tai muissa tukea vaativissa tilanteissa tarvittavien tahojen kanssa yhteistyötä lapsen tuen järjestämiseksi.

#### 5.4 Yhteistyö esiopetuksen ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten tahojen kanssa voi olla osa esiopetuksen yhteisöllistä opiskeluhoitotoimintaa tai yksittäistä toimijan kanssa sovittua toimintaa. Yhteistyössä toimijoita ovat esimerkiksi kaupungin vapaa- aikatoimi, seurakunta ja eri järjestöt. Erilaisilla yhteistyön muodoilla ja hankkeilla pyritään ehkäisemään esim. syrjäytymistä ja kohdentamaan tukea lapsille ja heidän

perheilleen. Lisäksi yhteistyöllä lähiympäristön toimijoiden kanssa edistetään esiopetuksen oppimisympäristöjen monipuolisuutta.

Esiopetuksessa tehdään yhteistyötä perhesosiaalityön ja lastensuojelun kanssa. Esiopetuksessa sosiaalityötä edustaa koulukuraattori. Lisäksi lapsia ja heidän perheitään voidaan ohjata Pohjois-Savon hyvinvointialueen perhekeskuspalveluihin, esim. perheneuvolaan. Esiopetus tekee tarvittaessa yhteistyötä myös lasta tutkivien tai kuntouttavien terapeuttien kanssa. Terapeutit kutsutaan tarvittaessa mukaan opiskeluhoitopalaveriin.

Erikoissairaanhoidossa olevan esiopetus järjestetään ensi sijassa oppilaan omassa esiopetusryhmässä. Sairaalan sijaintikunnalla on kuitenkin tarvittaessa velvollisuus järjestää opetusta. Tämä koskee myös avohoidossa olevan esioppilaan opetuksen järjestämistä.

Yhteistyö eri tahojen kanssa on erityisen tärkeää ns. nivelvaiheissa. Yhteistyö varhaiskasvatuspalvelujen ja esiopetuksen osalta on luontevaa, sillä ne kuuluvat molemmat varhaiskasvatuksen hallinnon alle ja varhaiskasvatuksen erityisopettajat koordinoivat yhteistyötä. Lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, vastuu tiedonsiirrosta on esiopetuksella. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja ottaa yhteyttä oppilaan tulevan koulun rehtoriin, jos oppilaan koulunkäynnin tuen järjestäminen sitä vaatii. Esiopettaja ottaa yhteyttä lapsen tulevaan kouluun, jos lapsen kohdalla on jotain opetuksen järjestämisen ja sujuvan koulun aloituksen kannalta oleellista huomioitavaa. Yhteydenotto tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. Vuosittain toukokuussa järjestetään kouluun tutustumispäivä tuleville 1. luokan oppilaille ja heidän huoltajilleen. Oppilaat tutustuvat tällöin omaan opettajaansa ja luokkakavereihinsa. Huoltajille järjestetään samaan aikaan oma ohjelma, jossa käydään läpi mm. koulun käytänteitä, terveystarkastuksen toteuttamista, opiskeluhoillon toimintamallia ja muita huoltajilta esille tulevia aiheita. Koulukohtaisesti voidaan sopia myös muita yhteistyömuotoja. Maahanmuuttajaperheiden tukena käytetään tarvittaessa tulkkipalveluja.

## 5.5 Opiskeluhoillon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen lapsille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Opetuksen järjestäjällä on vastuu siitä, että oppilailla ja heidän huoltajillaan on tieto esiopetusyksikön ja lasten käytettävissä olevasta opiskeluhoillosta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 11 §)

Esiopetuksen opiskeluhoitoryhmä vastaa yleisellä tasolla opiskeluhoillon periaatteista ja toiminnasta tiedottamisesta. Opiskeluhoitoryhmä sopii tiedottamisen sisällöistä ja käytännöistä aina vuosittain. Koulun yhteydessä olevien esiopetusryhmien osalta koulun opiskeluhoitoryhmä huolehtii opiskeluhoilton liittyvästä tiedottamisesta osana koulun muuta viestintää. Päiväkotien

esiopetusryhmien osalta toimintayksikön johtaja vastaa tiedottamisesta. Ajantasainen ja riittävä tiedottaminen on edellytys opiskeluhuollollisen tuen saavutettavuudelle ja oppilaiden, huoltajien, opiskeluhuollossa toimivien ammattilaisten sekä muiden yhteistyötahojen osallisuudelle.

Opiskeluhuollon perustiedotteiden lähettäminen ajoittuu syyslukukauden alkuun. Lisäksi tulee olla valmius tiedottaa myös odottamattomista ja ei-toivotuista tilanteista kuten kriiseistä.

Lapsille ja huoltajille opiskeluhoito on käsitteenä ja käytännön toimintana vieras. Heille sekä yhteistyökumppaneille on tärkeää kertoa millä tavoin esiopetuksessa huolehditaan sekä yhteisön että yksittäisten lasten hyvinvoinnista ja terveydestä.

## 6. Suunnitelmat lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Lapsella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Tämä edellyttää suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista.

Esiopetuksen opiskeluhoitoryhmä vastaa siitä, että esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelmaa päivitetään vuosittain. Toimintayksiköiden johtajat vastaavat siitä, että **yksiköiden perehdytyskansiot** ja pelastussuunnitelmat on päivitetty vuosittain ja siitä, että henkilöstö on perehtynyt suunnitelmiin. **Yksikön pelastussuunnitelmaan** on kirjattu, kuinka toimitaan äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Jokaisella työntekijällä on velvollisuus lukea pelastussuunnitelma säännöllisesti, jotta käytännöt ovat mahdollisen kriisin sattuessa selkeitä. Yksiköissä tehdään poistumisharjoituksia sekä sisältä ulos ja ulkoa sisällä. Yksiköissä voidaan harjoitella myös lähietsintää sen tilanteen varalta, että lapsi katoaa.

lissalnessa on laadittu **Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kriisisuunnitelma**, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa käsitellään kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa on lisäksi sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja esiopetuksen välisen tiedottamisen periaatteet. Kriisitilanteen sattuessa toimintayksikön johtaja tai koulujen esiopetusryhmien osalta koulun rehtori vastaa tilanteen hoitamisesta, tiedottamisesta sekä jälkipuinnista.

Kiusaamista ennaltaehkäistään tunnistamalla kiusaamista ja puuttamalla johdonmukaisesti kiusaamistilanteisiin. Esiopetuksessa huomioidaan jokaisen lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen, tuen tarve sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettelu. Tärkeää on kiusaamista ehkäisevien toimien suunnittelu ja toteutus yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa. Yhteistyötä tehdään myös muiden lasten hyvinvointia ja turvallisuutta tukevien tahojen kanssa. Turvallisuusjohtaminen ja aikuisten yhdessä sovitut toimintatavat kiusaamistilanteiden selvittämiseksi sekä puuttumiseksi ehkäisevät kiusaamista. Jokaista lasta kohdellaan tasa-arvoisesti, yhdenvertaisesti sekä oikeudenmukaisesti ja aikuisten osaamista tulee kehittää.

Esiopetuksen työntekijöillä, päiväkodin johtajalla ja rehtorilla on velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan lapsen huoltajille. Häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta keskustellaan kaikkien osapuolten kanssa, myös huoltajat otetaan mukaan keskusteluun. Keskustelussa sovitaan mahdollisesta ohjauksesta opiskeluhoitopalveluihin. Yhteistyötä tehdään tarpeen mukaan eri viranomaisten kanssa.

Jokaisessa esiopetus- ja varhaiskasvatusryhmässä laaditaan **Kiusaamisen ehkäisyn toimintasuunnitelma** lukukauden alussa yhdessä lasten kanssa, ja arviointi tehdään lukukauden päättyessä. Toimintasuunnitelmassa pohditaan lasten kanssa, mitä kiusaaminen on ja miten kiusaamiseen tulee puuttua. Toimintasuunnitelmaan kirjataan myös, miten kiusaamista ennaltaehkäistään, miten kiusaamistilanteita käsitellään lasten ja huoltajien kanssa sekä miten kiusaamistilanteita dokumentoidaan. Lisäksi yksiköissä laaditaan **tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma**, jonka tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa.

## 7. Opiskeluhoitoa ohjaavat keskeisimmät lait

- Hallintolaki (434/2003)
- Tietosuojalaki (1050/2018)
- Kansanterveyslaki 14§ (66/1972), laki kansanterveystoiminnan muuttamisesta (626/2007)
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 22,23,24,29 §
- Lastensuojelulaki 7 §,8 §,9 §,25 § (417/2007)
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2014)
- Perusopetuslaki 29 §, 31a §, 36 g §, 40 §, 41a §, 42 §, 43 § (1288/2013)
- Suomen perustuslaki 6 §, 10 §, 19 §, 22 §

- Terveydenhuoltolaki (1326/2010)
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja oppilasterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (380/2009)
- Pelastuslaki (379/2011)
- Varhaiskasvatuslaki (540/2018) [Varhaiskasvatuslaki 540/2018 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#)
- Oppivelvollisuuslaki (1214/2021) [Oppivelvollisuuslaki](#)

## 8. Liitteet

Liite 1. Esiopetuksen opiskeluhuollon kokonaistarve ja opiskeluhoitopalvelut

Liite 2. Suostumuslomake: Yksilökohtainen opiskeluhoito

Liite 1. Esiopetuksen opiskeluhoollon kokonaistarve ja opiskeluhoaltopalvelut

ESIOPETUSTA ANTAVAT YKSIKÖT	Lapsimäärä	Tehostettua tukea tarvitsevia lapsia	Eriyksiä tukea tarvitsevia lapsia	Maahamuttaja- tautiraisia lapsia	Eriyispiirteet	Terveystieteiden palvelut (h/v)	Kuraattori- palvelut (h/v)	Psykiatri- palvelut (h/v)
<b>Esiopetuksen toimintayksikkö:</b>								
Kauppi-S-Heikin koulun esiopetus								
Kangaslammin koulun esiopetus								
Edvin Laineen koulun esiopetus								
Kilpijärven koulun esiopetus								
Mansikkaniemen koulun esiopetus								
<b>Eteläinen päiväkotihoidot:</b>								
Palolsten päiväkoti								
Kirkkopuiston Montessori päiväkoti								
<b>Pohjoinen päiväkotihoidot:</b>								
Simpukan päiväkoti								
<b>Yksityinen varhaiskasvatusta:</b>								
Pilke musiikkipäiväkoti Vira								
Päiväkoti Pikkukenngurun Koti Oy								
Päiväkoti Ruskolinn								
Päiväkoti Touhula Kangaslampi								
Päiväkoti Tulke								
<b>Yhteensä</b>								

## **Esioppilaan suostumuslomake yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon**

Tällä lomakkeella huoltaja antaa tarvittaessa luvan yksilökohtaiselle opiskeluhoollolle ja suostumuksensa sille, ketkä voivat olla käsittelemässä lapsen asiaa moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä.

Asia:

Vireille panija:

Esioppilaan nimi:

Huoltajan nimi:

Asian käsittelyyn voivat osallistua seuraavat henkilöt:

Varhaiskasvatuksen opettaja

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja

Psykologi

Terveystenhoitaja

Muu, kuka?

Huoltaja on allekirjoittanut lomakkeen sähköisesti ja antanut suostumuksensa asian käsittelyyn ja ryhmän koolle kutsumiseen.